

Dorota Panowek

Muzeum Niepodległości w Warszawie

Kronika wydarzeń Muzeum Niepodległości w Warszawie

Kwiecień/Maj/Czerwiec 2024

W Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów prezentowano wystawy: „Nowy porządek. Karykatury Artura Szyka” (do 16 maja) oraz „My Europeanie. Od Unii Lubelskiej do Unii Europejskiej” (do 25 czerwca).

W Muzeum Więzienia Pawiak można było oglądać wystawy: „Chciałem, by Warszawa była wielka” z okazji 130. rocznicy urodzin prezydenta Stefana Starzyńskiego oraz „Warszawscy Samorządowcy na Pawiaku” (kwiecień–maj).

W Mauzoleum Walki i Męczeństwa prezentowano rzeźbę *Ekshumowany* Aliny Szapocznikow oraz w Galerii Ecce Homo obraz Katarzyny Dziedzic-Boboli inspirowany różańcem z Mauthausen-Gusen wykonanym przez więźniów obozu (kwiecień–maj).

W Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej można było oglądać wystawy: „Wolność. Równość. Niepodległość. Wystawa podsumowująca konkurs na plakat towarzyszący obchodom 160. rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego”, „Rozmowa z historią. 25 obiektów Muzeum Niepodległości na 25-lecie Samorządu Województwa Mazowieckiego” (do 14 maja) oraz „Tadeusz Kościuszko. Generał Armii USA” i „Paweł Edmund Strzelecki i Góra Kościuszki” (do 8 maja).

W Muzeum Bitwy Warszawskiej 1920 roku w Radzyminie prezentowano prace laureatów konkursu na plakat „Bitwa Warszawska 1920” oraz od 9 kwietnia do 6 maja wystawę najlepiej ocenionych

prac plastycznych uczestników konkursu „Wystawa stała Muzeum Bitwy Warszawskiej 1920 roku widziana oczami ucznia”.

W Muzeum Regionalnym w Krasnymstawie prezentowano wystawę „Marian Kratochwil (1906–1997). Kresy w sercu i na emigracji”.

Kwiecień 2024

2–7 kwietnia: W Galerii W-Z (przy schodach ruchomych prowadzących na warszawskie Stare Miasto) można było zobaczyć wystawę „Powstanie w Getcie Warszawskim. Plakaty ze zbiorów Muzeum Niepodległości”, której kuratorem była Małgorzata Karolina Piekarska, kierownik Działu Zbiorów Muzeum Niepodległości.

3 kwietnia: W Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów miał miejsce wernisaż wystawy „Andrzej Will (1914–1992). 110. rocznica urodzin artysty”.

4 kwietnia: W Muzeum Niepodległości odbyła się pierwsza część konferencji naukowej „Tadeusz Kościuszko w panoramie dziejów. 230. rocznica Insurekcji Kościuszkowskiej”. Wydarzeniu towarzyszyło otwarcie wystawy „Raławickie zwycięstwo Tadeusza Kościuszki”. Druga część konferencji miała miejsce 5 kwietnia w Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego.

5 kwietnia: Muzeum Więzienia Pawiak odwiedziła delegacja historyków i archeologów z International Holocaust Remembrance Alliance – IHRA – organizacji międzyrządowej powołanej w celu prowadzenia badań naukowych, edukacji i upamiętniania zbrodni Holokaustu, ludobójstwa Romów i ludobójstw w przeszłości. Gości po wnętrzach Muzeum oprowadził dr Jacek Konik – kierownik Działu Historii i Badań Naukowych Muzeum Niepodległości.

9 kwietnia: W siedzibie Stowarzyszenia Miłośników Sztuki odbyło się spotkanie poświęcone publikacji *Aleksander Sochaczewski. O Syberii pędzłem i piórem*. O albumie opowiedziała Małgorzata Karolina Piekarska, kierownik Działu Zbiorów.

10 kwietnia: W Galeria Brama Bielańska w Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej odbyło się kuratorskie oprowadzanie po wystawach „Tadeusz Kościuszko. Generał Armii USA” oraz „Paweł Edmund Strzelecki i Góra Kościuszki”.

10 kwietnia: Muzeum Bitwy Warszawskiej 1920 roku w Radzyminie zorganizowało spotkanie poświęcone albumowi *Bitwa Warszawska 1920. Dzieła sztuki – fotografie – odezwy*. Referat wygłosiła Małgorzata Karolina Piekarska, kierownik Działu Zbiorów Muzeum Niepodległości.

11 kwietnia: W Muzeum Niepodległości odbyła się gala finałowa konkursu „Mazowsze. Moja mała ojczyzna”.

11–14 kwietnia: Muzeum Niepodległości wzięło udział w XXIX Targach Wydawców Katolickich w Warszawie w Arkadach Kubickiego – Zamku Królewskim w Warszawie. Muzeum otrzymało od Stowarzyszenia Wydawców Katolickich wyróżnienie Feniks w kategorii „Nauki kościelne” za publikację *Populus Tuus – hereditas Tua. Lud Twój – dziedzictwem Twoim*.

12 kwietnia: Z okazji Międzynarodowego Dnia Kombatanta (15 kwietnia) w Szkole Podstawowej im. Jana Pawła II w podwarszawskich Michałowicach miało miejsce wyjątkowe wydarzenie zatytułowane „Spotkanie ze świadkiem historii”. Gościem honorowym był Stanisław Zalewski – były więzień Pawiaka oraz obozów koncentracyjnych Auschwitz i Mauthausen-Gusen. Podczas spotkania Muzeum Więzienia Pawiak reprezentowali: kierownik Joanna Gierczyńska oraz adiunkt dr Grzegorz Wodziński.

16 kwietnia: Pracownicy Muzeum Bitwy Warszawskiej 1920 roku w Radzyminie odwiedzili Szkołę Podstawową im. Janiny Januszewskiej w Ciemnem. Uczniowie klasy 4 i 5 mieli okazję poznać tło historyczne i zarys przebiegu Bitwy Warszawskiej 1920 roku, a także rolę Radzymina i okolicznych miejscowości w tym wydarzeniu. Była to również doskonała okazja do prezentacji nowego oddziału Muzeum Niepodległości.

17 kwietnia: W Muzeum Niepodległości odbyła się sesja naukowa „Powstanie kościuszkowskie na Mazowszu” połączona ze składaniem kwiatów pod pomnikiem Tadeusza Kościuszki oraz przemarszem uczestników do Grobu Nieznanego Żołnierza.

17 kwietnia: W Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej miał miejsce wieczór autorski Jarka Janowskiego – twórcy rysunków satyrycznych prezentowanych w Galerii Plakatu Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej na wystawie „Jarka Janowskiego PS Partyzantka Satyryczna”.

17 kwietnia: W Muzeum Więzienia Pawiak otwarto wystawę „Nikommu nie życzę źle. Nie umiem. Nie wiem, jak to się robi”.

przygotowaną z okazji 81. rocznicy powstania w getcie warszawskim. Wystawa była poświęcona losom Żydów w getcie warszawskim. Ukazano także więzienie Pawiak, które dla warszawskiej społeczności żydowskiej było tylko przystankiem przed eksterminacją.

17 kwietnia: W Mauzoleum Walki i Męczeństwa kustosz Robert Hasselbusch wygłosił prelekcję edukacyjno-historyczną *Więźniowie gestapo. Osoby pochodzenia żydowskiego w alei Szucha i na Pawiaku*.

18 kwietnia: Gościem Salonu Dobrej Książki w Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej była Beata Rogalska, autorka tomiku poezji *Oś*.

19 kwietnia: W Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego odbyła się konferencja naukowa pt. „Prawda i pamięć. Ludowcy, wieś i chłopci ratujący Żydów w czasie II wojny światowej” w ramach obchodów 81. rocznicy wybuchu powstania w getcie warszawskim, współorganizowana przez Muzeum Niepodległości w Warszawie, Zakład Historii Ruchu Ludowego, Ludowe Towarzystwo Naukowo-Kulturalne.

19 kwietnia: Tego dnia w 1943 roku o świcie niemieckie oddziały, które wkroczyły do getta warszawskiego z zamiarem jego całkowitej likwidacji, zostały ostrzelane i obrzucone granatami oraz butelkami z benzyną. Rozpoczęło się powstanie w getcie warszawskim – największy zbrojny zryw Żydów w trakcie II wojny światowej i pierwsze miejskie powstanie w okupowanej przez Niemców Europie. W hołdzie uczestnikom tamtych wydarzeń delegacja Muzeum Niepodległości zapaliła znicz pod Pomnikiem Pawiackiego Drzewa oraz złożyła kwiaty pod Pomnikiem Bohaterów Getta. Pracownicy Mauzoleum Walki i Męczeństwa wraz z pracownikami Ministerstwa Edukacji Narodowej oddali hołd ofiarom wojny i zapalili znicze przed tablicą pamiątkową na gmachu w alei Szucha 25.

19–21 kwietnia: Odbyła się 15. edycja międzynarodowego turnieju negocjacyjnego Warsaw Negotiation Round. Przez trzy dni drużyny z trzech kontynentów rywalizowały o tytuł najlepszych negocjatorów, a ich zmagania oceniali światowej sławy eksperci z zakresu negocjacji i mediacji. Każda z pięciu rund odbywała się w innej lokalizacji, a Muzeum Niepodległości było miejscem ceremonii otwarcia i pierwszej rundy negocjacyjnej. Dzięki odwiedzinom w naszym Muzeum uczestnicy i eksperci z całego świata lepiej poznali historię polskiej walki o suwerenność. Zwycięzcami Warsaw Negotiation

Round 2024 zostali studenci BPP London University, którzy minimalnie wyprzedzili reprezentantów O.P. Jindal University z Indii.

20 kwietnia: Tego dnia miał miejsce Honoracki Spacer po Warszawskich Powązkach – cykliczne wydarzenie organizowane przez Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej we współpracy z Warszawską Prowincją Kapucynów. Tematem przewodnim spaceru byli wybitni polscy sportowcy, a okazją do przypomnienia ich sylwetek – przypadające w 2024 roku stulecie polskiego olimpizmu, pierwszego udziału przedstawicieli Rzeczypospolitej w Igrzyskach Olimpijskich.

21 kwietnia: W Muzeum Niepodległości odbyły się warsztaty rodzinne z cyklu „Rodzinna Niedziela”. Tematem spotkania był tym razem „Roman Dmowski – warszawiak, któremu Polska wiele zawdzięcza”.

24 kwietnia: Uczestnicy projektu „Przekazywanie pamięci” służącego promowaniu monografii Wandy Kiedrzyńskiej, a tym samym rozpowszechnianiu wiedzy o losie kobiet, Polek więzionych w niemieckim nazistowskim obozie koncentracyjnym KL Ravensbrück, tym razem zagościli w siedzibie Stowarzyszenia Odnowy Chrześcijańskiej „Pamięć i Tożsamość” w Działdowie.

24 kwietnia: W Muzeum Więzienia Pawiak odbyła się lekcja muzealna „Życie kulturalne w warszawskim getcie”. Koncerty, przedstawienia czy publikowane na powielaczu utwory literackie na chwilę pozwalały zapomnieć mieszkańcom tej odizolowanej od reszty Warszawy dzielnicy o panującej grozie i terrorze wojennym. O tym wszystkim opowiedziała edukatorka Kinga Biedrzycka.

26 kwietnia: W Muzeum Niepodległości odbyła się gala finałowa projektu edukacyjnego (nie)WYKLUCZENI, zorganizowanego przez Młodzieżowy Sejmik Województwa Mazowieckiego.

Maj 2024

2 maja: Na terenie Parku Kępa Potocka odbyła się kolejna edycja Biegu Flagi. Muzeum Niepodległości wystawiło swoje stoisko promocyjne.

3 maja: W Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów, siedzibie głównej Muzeum Niepodległości, odbyła się uroczystość historyczno-artystyczna z okazji 233. rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja

pt. „SALUS POPULI SUPREMA LEX”. Spotkanie rozpoczął Edgar Skarżyński, Prezes Fundacji Polonia Union, która była współorganizatorem wydarzenia. Zebrani goście zaśpiewali polski hymn. Następnie wszystkich obecnych powitał Tomasz Jagodziński, zastępca dyrektora ds. administracyjnych. Michał Cieślak, adiunkt Muzeum Niepodległości, wygłosił referat o znaczeniu Konstytucji 3 Maja. W głównej części uroczystości odbył się wspaniały koncert muzyki klasycznej wypełniony polskimi pieśniami patriotycznymi. Licznie zebrani goście długo nagradzali świetnych wykonawców gromkimi brawami.

6 maja: W filii Gminnego Ośrodka Kultury w Lesznowoli w Magdalence odbyło się kolejne spotkanie z cyklu „Przekazywanie pamięci – prezentacja książki Wandy Kiedrzyńskiej *Ravensbrück – kobiecy obóz koncentracyjny*”.

7 maja: Uczestnicy Salonu Dobrej Książki w Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów mieli okazję wysłuchać Rafała Skąpskiego, redaktora trylogii wspomnień *Dziwne jest serce kobiece* Zofii Skąpskiej. W spotkaniu wzięli również udział dziennikarze i krytycy Piotr Dobrołęcki i Jerzy Kisielewski oraz dyrektor Muzeum Niepodległości Tadeusz Skoczek, a także Piotr Maroński w charakterze prowadzącego.

8 maja: W Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów na kolejnym spotkaniu z cyklu Galeria Jednego Obiektu zaprezentowano *Portret zesłańca* Aleksandra Sochaczewskiego.

8 maja: W obchodach Narodowego Dnia Zwycięstwa, upamiętniającego zakończenie II wojny światowej w Europie, zorganizowanych przez Urząd Dzielnicy Targówek, wzięła udział Beata Michalec, zastępca dyrektora Muzeum Niepodległości.

8 maja: W Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów odbyło się uroczyste spotkanie członków Towarzystwa Przyjaciół Śląska w celu uczczenia 103. rocznicy zwycięskiego III Powstania Śląskiego. Podczas uroczystości zebrani goście mogli obejrzeć występ chóru z orkiestrą Zespołu Pieśni i Tańca „Śląsk” im. Stanisława Hadyny. Została również wręczona coroczna nagroda Towarzystwa Przyjaciół Śląska – otrzymał ją prof. Marian Marek Drozdowski.

9 maja: W Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów miało miejsce spotkanie autorskie z dr Beatą Michalec promujące publikację *Towarzystwo Przyjaciół Warszawy w latach 1963–1991*.

9 maja: W Muzeum Niepodległości odbyły się uroczyste obchody 80. rocznicy zwycięskiej bitwy pod Monte Cassino. Wysłuchano

utworu *Czerwone maki* w wykonaniu Weroniki Zdzieborskiej oraz występu Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego. Głos zabrał Tadeusz Kurcyk, Prezes Stowarzyszenia Byłych Żołnierzy Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie „Karpaczczy”, który wygłosił przemówienie *General Władysław Anders jako wódz i polityk a utworzenie 2 Korpusu Polskiego i bitwa o Monte Cassino*. Głos zabrali również przedstawiciele 22. Karpackiego Batalionu Piechoty Górskiej, Klubu Przyjaciół, Szkół i Organizacji Monte Cassino, Niezależnego Związku Harcerstwa w Skawinie oraz Stowarzyszenia Żołnierzy i Przyjaciół Wojsk Górskich.

10 maja: W Muzeum Niepodległości odbył się uroczysty finał konkursu „Stefan Starzyński. Samorządowiec” skierowanego do uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, mających siedzibę na terenie dzielnicy Śródmieście lub Targówek m.st. Warszawy.

10 maja: W Galerii Brama Bielańska Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej otwarto wystawę „As bierze raz”, której kuratorką była Małgorzata Karolina Piekarska, kierownik Działu Zbiorów.

10–11 maja: Muzeum Niepodległości wzięło udział w Dniach Otwartych Funduszy Europejskich. W ramach tego wydarzenia w Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów odbyło się zwiedzanie wystaw stałych z przewodnikiem, warsztaty rodzinne „O Konstytucji 3 maja” oraz koncert *Pociąg do Europy*. W oddziałach Muzeum Niepodległości odbyły się oprowadzania po wystawach. W Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej otwarto wystawę w Galerii Brama Bielańska „As bierze raz”. Jej wernisaż urozmaicił koncert Chóru Męskiego im. Wacława Lachmana Towarzystwa Śpiewaczego Harfa.

13–14 maja: W Publicznym Przedszkolu Małego Kopernika nr 2 w Radzyminie zorganizowano zajęcia edukacyjne pt. „Polskie symbole narodowe” prowadzone przez Aleksandrę Kotalewicz, edukatorkę z Muzeum Bitwy Warszawskiej 1920 roku w Radzyminie.

15 maja: W Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej miało miejsce II Sympozjum Naukowe Muzeum Niepodległości pt. „Mazowieckie Biblioteki Muzealne. Zadania i wyzwania”.

16 maja: W Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów odbył się finał wystawy „Nowy porządek. Karykatury Artura Szyka”.

18 maja: W Noc Muzeów Muzeum Niepodległości przygotowało atrakcje: zwiedzanie wystaw z przewodnikiem i koncert piosenek retro z balkonu Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów w wykonaniu

śpiewaczki Alicji Grabowskiej w towarzystwie akordeonisty. Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej zaproponowało zwiedzanie dawnego carskiego więzienia śledczego, pokazy rekonstruktorów z GRH „Niepodległość 1863” w strojach z epoki, wystawę zabytkowych samochodów z okresu PRL-u we współpracy z Automobilklubem Polski, *Pamiętkę z celulozy – Jarek Janowski rysuje na żywo* oraz warsztaty robienia szachów z „chleba”, otwarto również wystawę „Szach i mat”. W programie Muzeum Więzienia Pawiak było: zwiedzanie wystawy stałej, test wiedzy o więzieniu Pawiak i II wojnie światowej, projekcja filmów *Pawiak w relacjach świadków*, *Egzamin dojrzałości* i *Alina Janowska* w kinie plenerowym oraz widowisko słowno-muzyczne *PAWIAK '44*. W Mauzoleum Walki i Męczeństwa, oprócz ekspozycji stałej, można było obejrzeć wystawę plenerową poświęconą Stefanowi Starzyńskiemu, uczestniczyć w spotkaniu z jej autorką, dr Beatą Michalec – zastępcą dyrektora do spraw programowych Muzeum Niepodległości oraz spróbować swoich sił w konkursie wiedzy o prezydencie Starzyńskim.

19 maja: Słuchacze Akademii Seniora Muzeum Niepodległości wzięli udział w Dniu Warszawskich Uniwersytetów Trzeciego Wieku na Torze Wyścigów Konnych Służewiec.

20 maja: W Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów odbyło się walne zebranie Stowarzyszenia Muzealników Polskich Oddział Mazowiecki.

21 maja: W Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów otwarto wystawę „Andrzej Kot. Artysta z dystansem”.

22 maja: W Mauzoleum Walki i Męczeństwa wysłuchano prelekcji *Deportacje z Warszawy do KL Stutthof oraz dotyczące obozowej egzystencji rysunki Henryka Strenga/Marka Włodarskiego*.

22 maja: W Muzeum Bitwy Warszawskiej 1920 roku w Radzyminie można było wysłuchać prelekcji *Zakochany Pilsudski* Michała Cieślaka.

22 maja: W Muzeum Więzienia Pawiak młodzież wysłuchała prelekcji o Januszu Korczaku pt. *Jestem po to, abym działał – o Januszu Korczaku, Henryku Goldszmicie*. Wygłosiła ją Marta Ciesielska z Korczakianum – Pracowni Naukowej Muzeum Warszawy.

23–26 maja: Muzeum Niepodległości zaprezentowało swoje publikacje na Międzynarodowych Targach Książki.

24 maja: Muzeum Niepodległości zorganizowało koncert *Matko moja* w wykonaniu zespołu Bella Donna, duetu Małgorzata & Krzysztof oraz solistów z udziałem gościa specjalnego Krzysztofa Janczara.

24 maja: Odbłyły się uroczyste obchody 90. rocznicy nadania imienia Szkole Podstawowej z Oddziałami Integrycyjnymi nr 30 im. Powstańców 1863 roku. W uroczystościach wzięła udział Beata Michalec, zastępca dyrektora Muzeum Niepodległości.

25 maja: W Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów miała miejsce konferencja naukowa „Bezpieczeństwo w społeczeństwie niepewności”, która była kontynuacją corocznych spotkań związanych z Dniem Strażaka. Patronatem Honorowym objęli ją: Adam Struzik marszałek woj. mazowieckiego oraz, otwierający konferencję, Waldemar Pawlak prezes ZG ZOSP RP.

27 maja: W Auli Jana Pawła II Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego miał miejsce okolicznościowy koncert kantaty *Dekalog* Igora Jankowskiego współorganizowany przez Muzeum Niepodległości.

28 maja: Pracownicy Muzeum Bitwy Warszawskiej 1920 roku wzięli udział w sesji historycznej pt. „Musimy Pamiętać o Żołnierzach Wyklętych”, poświęconej żołnierzom Armii Krajowej oraz konspiracji antykomunistycznej po zakończeniu II wojny światowej. Organizatorami wydarzenia było Stowarzyszenie Historyczne AK im. „Młodzika” oraz Klub AK Ziemi Radzywińskiej.

28 maja: W Centrum Aktywności Organizacji Pozarządowych Działdowo została zorganizowana konferencja historyczna „Prawda i pamięć o ofiarach II wojny światowej”. Muzeum Niepodległości było partnerem wydarzenia, na konferencji głos zabrala Beata Michalec, historyczka, autorka licznych publikacji, zastępca dyrektora Muzeum Niepodległości.

28 maja: Tego dnia przypadła 82. rocznica egzekucji więźniów Pawiaka w Magdalence. Jak co roku Muzeum Więzienia Pawiak, Gmina Lesznowola i Polski Związek Byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych zorganizowały uroczystości upamiętniające to tragiczne wydarzenie.

28 maja: W Galerii Brama Bielańska Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej otwarto wystawę obrazów Piotra Gagana „Puszcza Białowieska – Zielone Płuca Europy” współorganizowaną przez Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego.

28 maja: Na spotkaniu z cyklu Salon Dobrej Prasy im. Walego Pisarka, które odbyło się w Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej, omówiono „Wiadomości Bocheńskie” – kwartalnik

społeczno-kulturalny Stowarzyszenia Bochniaków i Miłośników Ziemi Bocheńskiej, wydawany od 1989 roku. W wydarzeniu udział wzięli m.in. dyrektor Tadeusz Skoczek, Janina Kęsek oraz Stanisław Mróz.

Czerwiec 2024

4 czerwca: W siedzibie Muzeum Niepodległości i w oddziałach obchodzono Święto Warszawy. Z tej okazji w Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów odbył się wyjątkowy Salon Dobrej Książki, na którym przedstawiono publikację *Towarzystwo Przyjaciół Warszawy w latach 1963–1991* Beaty Michalec – historyczki, zastępcy dyrektora Muzeum Niepodległości. W Muzeum Bitwy Warszawskiej 1920 roku zaprezentowano obraz *Czerkiesi na Rynku Starego Miasta 1905 roku* ze zbiorów Muzeum Niepodległości. Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej pokazało trzy obrazy autorstwa Jana Konrada Choroszuchy, które przedstawiają Cytadelę Warszawską z 1984 roku. W Muzeum Więzienia Pawiak zaprezentowano grafikę *W oczekiwaniu na transport* autorstwa Henryka Albina Tomaszewskiego, byłego więźnia Pawiaka. W Mauzoleum Walki i Męczeństwa pokazano obraz Jerzego Brzozowskiego (1926–1995) pt. *Warszawa 1944. Wygnanie z Warszawy*.

4 czerwca: W Zespole Szkół Techniczno-Zawodowych w Radzyminie lekcję „Bitwa Warszawska 1920 w literaturze – *Na probostwie w Wyszkowie* Stefana Żeromskiego”, połączoną z prezentacją multimedialną, poprowadził Piotr Gucwa, pracownik Muzeum Bitwy Warszawskiej 1920 roku w Radzyminie.

5 czerwca: W Warmińsko-Mazurskiej Bibliotece Pedagogicznej im. prof. Tadeusza Kotarbińskiego w Olsztynie odbyło się spotkanie edukacyjno-historyczne w ramach projektu „Przekazywanie pamięci. Prezentacja książki Wandy Kiedrzyńskiej pt. *Ravensbrück – kobiece obóz koncentracyjny*”.

5 czerwca: W Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej, podczas Salonu Dobrej Książki, rozmawiano o zmieniającym się i ewoluującym rynku książki w Polsce. Poddano analizie rynek wydawniczy i księgarski w oparciu o prasę branżową: adresowany do kadry kierowniczej branży wydawniczej dwutygodnik „Biblioteka Analiz”, kierowany do księgarzy, bibliotekarzy i częściowo na rynek otwarty

miesięcznik „Magazyn Literacki KSIĄŻKI”, kwartalnik „Wyspa”, który stawia sobie za cel przedstawianie najciekawszych zjawisk w polskiej literaturze współczesnej oraz portal rynek-ksiazki.pl – pierwszy polski płatny serwis informacji o najważniejszych podmiotach z branży wydawniczo-księgarskiej. Gośćmi wydarzenia byli Ewa Tenderenda-Ożóg oraz Piotra Dobrołęcki.

6 czerwca: W Muzeum Bitwy Warszawskiej 1920 roku w Radzyminie zaprezentowano obraz *Bitwa Warszawska 1920 – pogrom bolszewików* Adama Kunikowskiego. Prezentację poprowadziła Małgorzata Karolina Piekarska, kierownik Działu Zbiorów Muzeum Niepodległości.

6 czerwca: W Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego odbyła się, współorganizowana przez Muzeum Niepodległości, konferencja naukowa „Wkład ludowców i młodzieży wiejskiej w integrację europejską”.

8 czerwca: Muzeum Niepodległości wzięło udział w 14. Warszawskim Pikniku Archiwalnym w siedzibie Polskiej Akademii Nauk w Pałacu Staszica. Tegoroczna edycja odbywała się pod hasłem „Dokumenty”.

10 czerwca: W Galerii W-Z przy Krakowskim Przedmieściu otwarto wystawę „Entuzjastki, siłaczki, bojowniczk. Kobiety Mazowsza 1863–1918”.

10–13 czerwca: W Szkole Podstawowej nr 2 im. księżnej Eleonory Czartoryskiej w Radzyminie odbyły się lekcje pokazowe połączone z prezentacją multimedialną poświęconą tematyce literackich relacji o Bitwie Warszawskiej. Lekcje prowadziła edukatorka Aleksandra Kotalewicz z Muzeum Bitwy Warszawskiej 1920 roku w Radzyminie.

11 czerwca: W Muzeum Więzienia Pawiak odbył się wernisaż wystawy plenerowej pt. „Strefy śmierci – niemieckie obozy koncentracyjne na terenach okupowanej Polski”. Wystawa została przygotowana przez Fundację Pamięci Narodów, dzięki wsparciu finansowemu Polskiej Fundacji Narodowej oraz współpracy z Muzeum Więzienia Pawiak – oddziałem Muzeum Niepodległości.

12 czerwca: Z okazji Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Niemieckich Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych i Obozów Zagłady na dziedzińcu Muzeum Więzienia Pawiak oddano hołd ofiarom, składając kwiaty i zapalając znicze pod Pomnikiem Drzewa Pawiackiego w towarzystwie asysty honorowej Wojska Polskiego. Współorganizatorami wydarzenia byli Urząd do Spraw Kombatantów i Osób

Represjonowanych oraz Polski Związek Byłych Więźniów Politycznych Hitlerowskich Więzień i Obozów Koncentracyjnych.

13 czerwca: Z okazji 230. rocznicy insurekcji kościuszkowskiej w Muzeum Niepodległości odbyła się Wszechnica Kościuszkowska pod hasłem „Połaniec – Szczekociny. Kalendarium wydarzeń czerwca 1794 roku”.

13 czerwca: W Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej Fundacja GROM. SIŁA i HONOR zorganizowała wernisaż wystawy, przygotowanej przez historyka Michała Oltona, poświęconej działalności jednostki wojskowej GROM w misjach zagranicznych NATO oraz promocję książki *GROM. Blaski i cienie 1990–1999* autorstwa Andrzeja Gregorczyka, ówczesnego szefa sztabu JW 2305.

13 czerwca: W siedzibie Towarzystwa Przyjaciół Warszawy, oddział Stare Miasto, odbyło się spotkanie autorskie z dr Beatą Michalec, autorką książki *Towarzystwo Przyjaciół Warszawy w latach 1963–1991*.

14 czerwca: W ramach obchodów Narodowego Dnia Pamięci Ofiar Niemieckich Nazistowskich Obozów Koncentracyjnych i Obozów Zagłady na terenie Muzeum Treblinka odbyły się uroczystości upamiętniające miliony ofiar więzionych i mordowanych w obozach podczas II wojny światowej. Podczas obchodów odsłonięto kamień z napisem Drohiczyn z udziałem władz samorządowych oraz rodzin ocalałych z zagłady i potomków Sprawiedliwych wśród Narodów Świata oraz dyrektora Muzeum Treblinka Edwarda Kopówki. Następnie złożono wieńce pod pomnikiem upamiętniającym ofiary Obozu Zagłady Treblinka II i Obozu Pracy Treblinka I. Muzeum Niepodległości w Warszawie reprezentowali pracownicy Muzeum Więzienia Pawiak. Przed tablicą memoratywną na gmachu w alei Szucha 25 hołd ofiarom II wojny światowej oddali Grzegorz Cwalina – zastępca dyrektora generalnego Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Robert Hasselbusch – kustosz Mauzoleum Walki i Męczeństwa.

14 czerwca: Delegacja Muzeum Niepodległości wzięła udział w uroczystych obchodach Dnia Patrona Szkoły Szkoła Podstawowej im. Tadeusza Kościuszki w Cygance. Muzeum Niepodległości reprezentowali Leszek Marek Krześniak, wiceprzewodniczący Rady Muzeum Niepodległości, Teresa Kołakowska, kierująca Akademią Seniora Muzeum Niepodległości oraz Krzysztof Bąkała, kustosz Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej.

14 czerwca: W Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego miało miejsce spotkanie poświęcone wydanej przez Muzeum Niepodległości i Muzeum Historii Polskiego Ruchu Ludowego książce *Pawiak*, t. 1–3 dr. Andrzeja Ossibach-Budzyńskiego.

15 czerwca: Cztery warszawskie muzea – Muzeum Wojska Polskiego, Muzeum Katyńskie, Muzeum Historii Polski oraz Muzeum X Pawilonu połączyły siły, aby zorganizować Dzień Cytadeli. W Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej odbyły się kuratorskie oprowadzania po wystawie stałej oraz projekcje filmów: *Człowiek Świętego Imienia. Rzecz o Romualdzie Trauguttie* oraz *Sprawa Traugutta*.

18 czerwca: W Muzeum Niepodległości odbyła się premiera filmu edukacyjno-historycznego *Świtanie*. Po pokazie miała miejsce rozmowa z twórcami, podczas której zebrani goście mogli poznać kulisy powstawania filmu. *Świtanie* opowiada historię tragicznego mordu dokonanego przez Niemców na 223 więźniach wywiezionych z Pawiaka na egzekucję do Lasów Sękocińskich i straconych w nocy z 27 na 28 maja 1942 roku. Twórcami scenariusza są Michał Krzysztof Wykowski oraz Stanisław Wykowski. Za reżyserię jest odpowiedzialny Grzegorz Jach. Wśród aktorów znalazła się młodzież z XXXVIII Liceum Ogólnokształcącego im. Stanisława Kostki Potockiego. Partnerem projektu było m.in. Muzeum Więzienia Pawiak – Oddział Muzeum Niepodległości w Warszawie.

18 czerwca: Muzeum Więzienia Pawiak odwiedziła delegacja z Korei Południowej z Truth and Reconciliation Commission Republic of Korea na czele z przewodniczącym Komisji Kim Kwang-dong. Komisja prawdy i pojednania jest organem niezależnym, którego zadaniem jest odkrywanie i ujawnianie przeszłych wykroczeń ze strony rządu.

Członkowie delegacji zapoznali się z historią Pawiaka, ze szczególnym uwzględnieniem czasu II wojny światowej i zbrodni popełnionych przez najeźdźców na terenie największego więzienia politycznego w okupowanej Polsce. Goście byli zainteresowani również kwestią dotyczącą pojednania polsko-niemieckiego, szczególnie w odniesieniu do byłych więźniów Pawiaka. Gości oprowadzały edukator Kinga Biedrzycka oraz adiunkt Karolina Paćko.

20 czerwca: Przed tablicą memoratywną na gmachu w alei Szucho 25 pamięć ofiar zbrodni sprzed 84 lat, największej egzekucji

przeprowadzonej przez Niemców w Palmirach uczcili Grzegorz Cwalina – zastępca dyrektora generalnego Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Robert Hasselbusch – kustosz Mauzoleum Walki i Męczeństwa.

21 czerwca: W Muzeum Więzienia Pawiak uczczono pamięć 362 więźniów Pawiaka rozstrzelanych przez Niemców w dniach 20–21 czerwca 1943 roku w trakcie największej egzekucji przeprowadzonej w Palmirach. W 84. rocznicę tego tragicznego wydarzenia złożono kwiaty na cmentarzu w Palmirach w asyście Warty Honorowej Wojska Polskiego.

21 czerwca: W Galerii Brama Bielańska Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej odbył się finał wystawy malarstwa Piotra Gagana „Puszcza Białowieska – Zielone Płuca Europy”.

25 czerwca: W Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów miał miejsce finał wystawy „My Europejanie. Od Unii Lubelskiej do Unii Europejskiej”.

26 czerwca: W Pałacu Przebendowskich/Radziwiłłów na spotkaniu z cyklu Salon Dobrej Książki przedstawiono trylogię Joanny Krupińskiej-Trzebiatowskiej *Kiedy miłość była zbrodnią*.

27 czerwca: W Galerii Brama Bielańska Muzeum X Pawilonu Cytadeli Warszawskiej otwarto wystawę „Festiwal Kreatywnych Kobiet / Creative Women’s Festival”.

28 czerwca: W Muzeum Dulag 121 w Pruszkowie odbyło się kolejne spotkanie w ramach projektu „Przekazywanie pamięci. Prezentacja książki Wandy Kiedrzyńskiej *Ravensbrück – kobiecy obóz koncentracyjny*”. Wydarzenie było skierowane do nauczycieli w ramach seminarium Warszawskiego Centrum Innowacji Edukacyjno-Społecznych i Szkoleń pt. „Piekło warszawskich kobiet”.

30 czerwca: W Mauzoleum Walki i Męczeństwa odbyło się oprowadzanie po ekspozycji pod hasłem „Pamiętamy o generale »Grocie«”, które poprowadził kustosz Robert Hasselbusch.

Dorota Panowek